

HIIU VALLA RAAMATUKOGU
2018. AASTA TEGEVUSE ARUANNE

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Põhilised tegevussuunad	4
2. Juhtimine	8
2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud	8
2.2 Eelarve.....	8
2.3 Projektid	9
2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng	10
2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest	11
2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused	12
2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	13
2.4.4 Erialahariduse omandamine	13
2.4.5 Töötajate tunnustamine	14
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine	14
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele	14
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas.....	14
3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine	14
3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused	14
3.1.1 Raamatu komplekteerimine.....	15
3.1.2 Perioodika komplekteerimine	16
3.1.3 Auviste komplekteerimine	16
3.2 inventuurid, mahakandmised	16
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	16
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	16
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused.....	17
4.3 RVL teenindus.....	19
4.4 Laste- ja noorteteenindus	19
4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine	19
4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine.....	20
4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine	20
4.4.4 Laste- ja noorteüritused	22
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused	23

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	23
4.6.1 kohalikul tasandil	24
4.6.2 riiklikul tasandil.....	25
4.6.3 rahvusvahelisel tasandil.....	25
4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele	25
4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded.....	26
4.9 Andmebaasid.....	26
5. 2019. aasta tegevused.....	27
LISA 1. Personali koolitus	28
LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised.....	28
LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid.....	28
LISA 4. Laste ja noorteüritused	29
LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine.....	35

Sissejuhatus

Tabel 1

Maakonna/li nna nimi	Elanike arv (01.12.1 7)	KOV-de arv maakonn as	Üldkasutatav ate raamatukogu de arv	Harukogu de arv	Teenindus punktide arv*	Kokku
Hiiu ja Kõrgessaare osavald	4632	1	1	2	1	4

1. Põhilised tegevussuunad

Struktuur ja koostöö

Hiiu Valla Raamatukogu struktuuris muutusi ei toimunud. Jätkame Hiiu Valla Raamatukoguna, millel on kaks haruraamatukogu ja üks teeninduspunkt. Perspektiivis on nime muutus, kuna enam pole olemas Hiiu valda, aga omavalitsus plaanib maakonnas enne korrastada raamatukogude võrku ja alles siis viia sisse muudatused maakonnaraamatukogu põhimäärusesse.

Hiiu Valla Raamatukogu koosseis jätkab 6,5 ametikohaga. Peamajas on neli täiskohaga töötajat ja 0,5 kohaga koristaja; Kõrgessaare haruraamatukogus jätkab töötaja 1,0 kohaga, Lauka haruraamatukogus 0,8 kohaga ja Kõpu teeninduspunktis 0,2 kohaga. Tunneme puudust tugevast IT toest, mida täna kahjuks valla poolt ei saa.

Maakonnaraamatukoguna teeme tihedat koostööd teiste Hiiumaa raamatukogudega, sh viime läbi tsentraalset komplekteerimist, korraldame koolitusi, vahendame infot, initsieerime lasteüritusi, innustame inimesi rohkem lugema, õpetame andmebaaside kasutamist ja suurendame kodanike IT oskusi.

2018. aastal jätkasime samadel alustel maakondlikku kogude komplekteerimist riigi poolt eraldatud toetuse ulatuses nagu olime maakondlikult kokku leppinud. See oli meie teine aasta ja möödus tagasilöökideta.

Oleme endiselt seda meelt, et raamatukogu üritused ei peaks toimuma ainult raamatukogu ruumes. Viisime majast välja (kooli ja eakate päevakeskusesse) kirjaniketuuri; viisime

noorteprojekti Kunst raamatukokku raames läbi klaasitöötoad kunstigaleriis koostöös kohaliku klaasikunstnikuga. Külastasime Hiiumaa lasteaedu ja viisime neile kinkeraamatud „Pisike puu“.

Meie raamatukogu asukoht pole kõige parem (asub teisel korrusel), see takistab vanematel inimestel raamatukokku tulemist. Peame planeerima üritusi sinna, kus on inimesed (lapsed, noored, eakad), et sobiks nii aeg kui koht. Kõige raskem sihtgrupp on tööealised inimesed, kes saavad üritustel käia peale tööd, aga siis nad peavad olema üliväga motiveeritud, et kohale tulla.

Üheks suureks väljakutseks on ühisosa leidmine teiste maakonna asutustega. Peame olema nutikad, et pakkuda välja ideid koostööks. Valla hallatavatest asutustest on kõige tihedam koostöö Hiiumaa Gümnaasiumi, Kärdla Põhikooli ning Hiiu Valla Kultuuri ja Vaba Aja Keskusega.

Investeeringud

Meie jaoks on oluline, et raamatukogus oleks väga heal tasemel WIFI ühendus ja kaasaegsed töövahendid. Oleme need kõik soetanud, kuid kahjuks ei jõua valla IT spetsialist meile järele, mistõttu mõned investeeringud, mida oleme teinud, pole üles saanud ja ootavad „paremaid aegu“. Näiteks ei ole Lauka haruraamatukokku jõudnud AIP arvuti, mis sai soetatud 2017 sügisel. Samuti on viibinud serveri ruumi korrastamine, mille jaoks tegime investeeringud samuti 2017 sügisel.

Projektid ja koolitused

Soovime oma tegevuses pidevalt suurendada projektide osakaalu ja mahtu. 2018 oli eriline selle poolest, et osalesime kahes rahvusvahelises projektis ja kolmandaga alustasime.

Erasmus+ programmi kaudu oli meil toetus töötajate pädevuse tõstmiseks. Projekti raames said töötajad täiendkoolitust järgmistel teemadel: Kultuuride vaheline kompetents; Innovatiivsed õppemeetodid; stressijuhtimise valdkonnas „Kunst kui teraapia“; töövarjutus Turu iseteenindavates raamatukogudes eesmärgiga õppida komplekteerimises üleminekut vöötкодidelt RFID koodidele.

Teine rahvusvaheline projekt oli NordPlus Adult programmis „*CreaTeams in Libraries*“, mille raames ehtasime partneritega üles raamatukogudevahelist võrgustikku ja tegime väikseid ühisprojekte. Partnerid olid Eestist, Lätist, Leedust, Soomest, Rootsist, Taanist ja Islandilt.

Projektid:

Elumuutvad raamatud / My Life in a Bookshelf: Koostöös Soome, Läti, Taani raamatukogudega tehti üheskoos koduleht, kuhu koguti lugusid raamatutest, mis ühel või teisel moel on inimeste elusid muutnud ja/või mõjutanud. Lehekülje eesmärk on populariseerida lugemist ning näidata, millist mõju avaldab lugemine inimestele, hoolimata elukohast ja kultuuriruumist.

Majakas / Lighthouse: Hiiu Valla Raamatukogu initsieeris projekti „Majakas – kohalikud kirjanikud kui kogukonna liidrid“ („*Lighthouse – local writers as community leaders*“). Soovisime esile tuua uusi tulijaid, kes on avaldanud oma esmateose 21. sajandil. Meie miniprojektiga tulid kaasa ja tegid koostööd: Soome Naiskeskus, Valmiera Zonta klubi ja Ikast-Brande raamatukogu Taanist. Iga projektis osalenud raamatukogu sai vabad käed otsustamaks, kuidas ja kui palju kohalikke kirjanikke esile tuua. Nii saime kokku toreda video, mis kohalikke kirjanikke ja nende loomingut tutvustab. Lisaks toimus selle miniprojekti jätkuna Hiiu Valla Raamatukogus 08.06.2018 Eesti-Läti luuleõhtu, kus esinesid Daina Sirmā (LV) ja Liis Ristal (EE). Luuleõhtul olid meil külas kolleegid Läti raamatukogudest ning sai kuulata luulet nii eesti kui läti keeles.

Tavalised majad / Ordinary houses: Projekti raames pildistasid projektis osalejad oma kogukonnas kahte huvitavat või märgilist maja – üht vana, klassikalist ja üht uut, modernset. Seejärel jagati pilte omavahel koos lisainformatsiooniga majade kohta. Leedu, kes oli projekti juhtija, pani kokku esitluse, mille järel projektis osalejad said võrrelda arhitektuuri, tunda äratundmisrõõmu või saada midagi uut teada koostööpartnerite ning nende kodumaa kohta. Iga raamatukogu sai seejärel otsustada, kuidas projekti tulemit oma kogukonnas esitada (teha näitus, lisada esitus kodulehele, jagada raamatukogu sotsiaalmeedias jne).

Põhjamaade kirjandus / Nordic literature: Projekti eesmärgiks oli luua videosoovitus mõnest oma asukohariigi tähtsast kirjandusteosest, mis on võimalikult paljude partnerite keeltesse tõlgitud. Videod filmiti oma emakeeles ning valmis soovitusel jagati Youtube'i abil, kuhu projekti algataja Herningi raamatukogu lisis inglisekeelsed subtiitrid. Videote tõlkematerjali koostas iga osalev raamatukogu ise.

Toidulood / Food stories: Projekti käigus tuli igal osaleval raamatukogul valida mõni fragment kirjandusest, mis kirjeldab kohalikku toidukultuuri. Fragment tõlgiti inglise keelde ning sellele lisati mõned mõtted seoses teksti ja toiduga, millele tuli leida visuaalne esitusviis. Projekti raames toimus kõigi osalejate vahel Skype-videokõne, mille raames tutvustasid osalejad oma tekste ning arutati sarnasuste üle ning vahetati mõtteid toidukultuuri osaluse üle.

Naistepäeva video / Women's Day Exhibition: Nelja raamatukogu rahvusvahelise koostööprojektina valmis esitlus rahvusvaheliseks naistepäevaks 2018. Videos räägivad Taani, Soome ja Eesti erinevas vanuses ja erinevate elualade naised endast. Projektis osalesid Herningi Raamatukogu Taanist, Turu Linnaraamatukogu Soomest ning Tallinna Keskraamatukogu ja Hiiu Valla Raamatukogu Eestist.

Kõiki projektitulemusi saab vaadata Hiiu Valla Raamatukogu kodulehelt: Lugejale – Projektid.

Alustasime partneriks olemist järgmises Erasmus+ projektis „*Cultural Heritage for the Future: Discover, Share and Learn*“. Selle projekti eesmärgiks on pöörata tähelepanu pärandkultuuri kogumisele ja säilitamisele.

Väga keeruline on kohalike elanike kaasamine. Maakonnaraamatukogus ei käi koos ühtegi huviringi, sest need, kes on millestki huvitatud, on juba hõivatud mitmete ringidega. Hiiumaal toimub ürituste osas tihe konkurents, pead oskama pakkuda midagi väga erilist, et just raamatukogu üritus valitaks. Sellepärast oleme suurendanud koostööd eakatega. Nendega koostöös viisime läbi Eesti Vabariik100 pühendatud seminari, kus laulsime koos, lugesime luuletusi ja rääkisime mälestusi. Kuna aktus toimus päeval, tuli 20-25 inimest, mis meie mõistes on väga palju. Suurendanud oleme ka koostööd koolidega, sest ka noorte hulka minek garanteerib publiku. Hea koostöö on meil ka noortega, kellele pakume eakohaseid koolitusi.

Eesti Vabariik 100 ja Euroopa kultuuripärandi aasta

Seostasime oma üritused nii palju kui saime Eesti Vabariik 100ga. Lisaks kohalikele üritustele toimus meil kohtumine 40-50 lätlasega, kellega koostöös viisime läbi Eesti-Läti rahvusvahelise luuleürituse, kus oma luulet esitasid eestlane Liis Ristal ja lätlane Daina Sirma.

Kohalikest projektidest oli suurim noorte kunstiprojekt Kunst raamatukokku, mille oli osa suuremast, Tallinna Keskraamatukogu poolt algatatud projektist. Selle raames saime rahastust vahendite soetamiseks (ostsime klaaskapi näituste eksponeerimiseks) ja töötubade korraldamiseks. Aasta jooksul eksponeerisime mitmeid noorte autorite teoseid. See andis noortele kunstnikele julgust jätkamiseks. Noortest kunstnikest esinesid näitusega: Greete Piil, Jannela Kokla, Terje Kähr, Triin Helimets, Helina Kivi.

Kõrgessaare haruraamatukogu - aprillis tehti ruumides sanitaarremont, mis muutis raamatukogu oluliselt heledamaks ja hubasemaks, aasta lõpul sai raamatukogu uue fotoaparaadi tegevuste selgeks jäädvustamiseks. Olulisemad sündmused olid Raimo Pullati loeng teemal “18. sajandi söök-jook ja kombid”, kohaliku harrastusluuletaja Maie Jõgi esinemine ja

Täiskasvanud Õppija Nädala raames toimunud ringkäik “ Hiiu luule radadel Kõrgessaare kandis”.

Lauka haruraamatukogus on tekkimas ruumipuudus, ruumid vajaksid lastesõbralikumaks muutmist.

2. Juhtimine

2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:

Seoses haldusreformiga ei toimunud Hiiu Valla Raamatukogu struktuuris muudatusi.

Hiiu Valla Raamatukogu sai 2018 omale uue nõukogu. Raamatukogude lahtiolekuajad jäid samaks peale Kõpu teeninduskoha, mis sügisest alates on avatud kahel päeval nädalas kokku 6 tundi (enne sama tundide arv kolmel päeval).

2.2 Eelarve

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga 31.12.17. €	Seisuga 31.12.18 €	Muutus %
Eelarve kokku	143,42	167,385	17%
Personalikulu	86,64	97,85	13%
Komplekteerimiskulu	20,26	30,871*	52%
sh KOV-lt	11,72	12,861	9%
sh riigilt	8,54	18,01*	111%
Infotehnoloogiakulu	4,81	2,405	-50%

Tabelis palun esitada ainult jooksvaid kulusid ja mitte investeeringuid.

* Alates 2018. aastast sisaldab Hiiu Valla Raamatukogu eelarve kogu maakonna riigitoetust teavikute soetamiseks.

Hiiu Valla Raamatukogu riigipoolne toetus teavikute ostmiseks:

Kulu liik	Seisuga 31.12.17. €	Seisuga 31.12.18. €	Muutus %
Eelarve kokku	143,42	158,315	10%
Komplekteerimiskulu kokku	20,26	21,659	7%
sh riigilt	8,54	8,803	3%

2.3 Projektid

Tabel 3 (täielik loetelu)

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
Raamatukogu töötajate pädevuse tõstmise; Erasmus+ programm	1.06.2017-31.12.2018	8944,00	8944,00
„CreaTeams in Library“, NordPlus Adult programm	09.2017-09.2018	2890,00	45230,00
Kunst Raamatukokku – Kunstijalg Hiiumaal 2. Tallinna Keskraamatukogu /EV100	01.01.2018-21.12.2018	1200,00	1200,00
Hiiumaa raamatukogude töötajate õppereis Rootsi; Kulka Hiiumaa ekspertgrupp	01.01.2018-30.01.2018	200,00	832,00
Biblioteraapia tutvustamise koolitus Hiiu maakonna rahvaraamatukogude töötajatele; Raamatukogude arendusprogramm	01.04.2018-31.12.2018	835,00	835,00
Hiiumaa õpilaste sõit Nukitsa konkursi lõpetamisele Tallinnas; Kulka Hiiumaa ekspertgrupp	05.04.2018-23.04.2018	170,00	89,40

Raamatukunstiniku ja kunstiõpetaja Kertu Sillaste töötoad; Kulka Hiiumaa ekspertgrupp	22.05.2018-31.10.2018	200,00	233,00
Hiiu Valla Raamatukogu projekti „Suvelugemise väljakutse 2018“ auhinnaraamatud; Kulka Hiiumaa ekspertgrupp	22.05.2018-22.10.2018	150,00	183,93
„ <i>Cultural Heritage for the Future: Discover, Share and Learn</i> “, Erasmus + programm	01.09.2018-31.08.2020	15285,00	124510,00
KOKKU		29874,00	

„*CreaTeams in Libraries*“ projekt on andnud meile kontaktid Balti riikidest ja Põhjamaadest ning me oleme saanud koostööna läbi viia mitmeid toredaid väiksemaid ühisprojekte. Projekti toetuse abil oleme saanud osaleda kolmel ühisel projektikoosolekul (Herning, Turku, Valmiera).

Töötajate pädevuse tõstmise projektitoetuse abil oleme saanud käia väliskoolitustel, näinud ilma, kohtunud teiste kultuuridega ning saanud osa headest koolitustest ja praktikatest. Ilma toetuseta poleks me saanud seda endale lubada.

Uue rahvusvahelise projekti toetuse abil saame rohkem tegeleda ja õppida, kuidas efektiivselt koguda pärandkultuuri, seda säilitada ning see kodanikele lihtsalt kättesaadavaks teha.

Hiiumaa kohaliku Kulka ekspertgrupi toel saime eelkõige toetuse suurema lasteürituse korraldamiseks ja osalejatele auhindade soetamiseks, lisaks toetada Hiiumaad esindavate laste sõitu Tallinnasse, Nukitsa konkursi lõpetamisele.

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

Hiiu Valla Raamatukogus pole haldusreformiga seotult muudatusi toimunud (toimusid ära 2013, kui ühinesid Kärddla linn ja Kõrgessaare vald ning moodustus Hiiu vald). Osavaldade tekkimine ei põhjustanud raamatukogude tagasi lahku minemist.

Personali koosseisus ja koormustes muudatusi ei toimunud. Muutused Kõpu teeninduspunkti lahtiolekuajad: nüüd on teeninduspunkt lahti kahel päeval nädalas kokku 6 tundi, varasemalt

oli sama lahtiolekuaeg jaotatud kolmele päevale. Põhjuseks asjaolu, et raamatukogutöötaja on ühtlasi tööl kooli osas põhiosaga ja sealne muutunud graafik mõjutas omakorda raamatukogu lahtiolekuaegu.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest (erialane nõustamine ja raamatukogutöötajate täienduskoolituse korraldamine, [RaRS § 5\(5\) 4](#)).

Hiiu Valla Raamatukogu korraldas 2018. aastal kokku 4 koolitust ja ühe õppereisi. Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitustel osales 9-11 inimest vastavalt võimalustele, maakonna raamatukogudes on raamatukoguhoidjaid kokku 15. Maakondlike koolitustunde kogunes kokku 32,5 tundi.

Koolitused olid 2018. aastal seotud eelkõige lugejatele pakutavate teenuste osas teadmiste arendamise ja laiendamisega. Püüdsime pakkuda võimalust pakkuda läbi koolitatud töötajate paremat teenust kogukonna liikmetele (näiteks e-kodaniku koolitaja koolituse ja innovaatiliste õpetamismeetodite kasutamise läbi) ja võimalust lisada uusi teenuseid (biblioteraapia abil).

Hiiu Valla Raamatukogu töötajate väljaspool maakonda toimunud koolitustel osalemine:

Koolituse teema	Korraldaja	Osavõtjate arv
Kliendipäev	Rahva Raamat	1
<i>Innovative Teaching Methods</i> / Innovatiivsed õpetamismeetodid	IDEC, Kreeka	2
Eesti arhivaalide ja raamatukoguhoidjate seminar Iisraelis	Yad Vashem, Iisrael	1
<i>Art as therapy</i> / Kunst teraapiana	Europass Teacher Academy, Itaalia	1
Kultuuridevahelised kompetentsid	IDEC, Kreeka	1
Iseteenindavad raamatukogud Soomes	Turu raamatukogu	1

Lasteraamatukoguhoidjate õhipäev	Eesti Lastekirjanduse Keskus	2
Raamatukoguhoidjate seminar, kevad	ETKA Andras	1
<i>CreaTeams in Libraries</i> töökoosolek, seminar Soomes	Naiskeskus Turku, Turu Keskraamatukogu	2
<i>CreaTeams in Libraries</i> töökoosolek, seminar Lätis	Naiskeskus Turku, Valmiera Zonta Club	1
Lugejate raamatukogu	ERÜ	1
E-turunduse arenguprogramm (5 koolitusest koosnev)	Hiiumaa Arenduskeskus	1

Lisa 1

2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused

Tabel 4

Koolituse aeg	Koolituse teema	Koolitaja	Koolituse maht/kestus	Raamatukoguhoidjate arv/ KOV-de arv/osavaldade arv	Eelarve/Koolituseks kulutatud summa
15.01.18	<i>Õppereis Rootsi Rahvusraamatukokku</i>		4 h	9/1/4	800,00
28.03.18	<i>Innovaatilised õppemeetodid ja nende kasutamise võimalused. / Statistika kogumise ja aruandluse</i>	Pilleriin Altermann ja Kaja Paulus / Annely Veevo ja	4 h	10/1/5	18,00

	<i>korraldamine maakonnas</i>	Pilleriin Altermann			
8.- 9.10.18	<i>E-kodaniku koolitus</i>	Merje Vaide (BCS Koolitus)	16 h	11/1/5	0
2.11.18	<i>Biblioteraapia koolitus</i>	Andrus Org (Koolitusk eskus Vilko)	4,5 h	10/1/4	990,00
29.11.18	<i>Ülevaade Erasmus + koolitustest õpitust ja Nordplus koostööprojektist</i>	Annely Veevo ja Pilleriin Altermann	4 h	10/1/5	27,00

Koolituste seosed kutsestandardi kompetentsidega. Milliseid kompetentse arendati nimetatud koolitustel? Milliseid oskusi omandati?

Õppereisil Rootsi Raamatusamatukokku tutvuti Rootsi raamatukogundussüsteemi korralduse ja väljakutsetega. Saadi infot kogude kujundamise ja digitaliseerimise kohta.

2018. aasta koolitustel oli oluliseks lugeja- ja infoteeninduse parandamine: õppisime juurde oskuseid noorte-ja lasteürituste täiendamiseks innovaatiliste õpetamismeetoditega, täiendasime kodanike juhendamise oskuseid digitaalsetel teemadel ning avardasime silmaringi biblioteraapia teemadel, saades koolituselt kaasa põhjalikud materjalid biblioteraapia kasutamiseks raamatukogu töös.

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised: ettekanded, loengud, koolitused.

2018. aastal ei olnud Hiiu Valla Raamatukogu töötajatel avalikke esinemisi.

2.4.4 Erialahariduse omandamine.

Hiiu Valla Raamatukogu üks töötajatest omandab kraadiharidust (MA) Tartu Ülikoolis Kultuurikorralduse erialal.

2.4.5 Töötajate tunnustamine.

Hiiu Valla Raamatukogu direktor tunnustas hea töö eest vanemraamatukoguhoidjaid Kadri Laurit (raamatukogu süda), Leelo Sarapuud (kogukonna hing), Stella Suitsot (laste lemmik), Pilleriin Altermanni (uus tulija) ning koristaja Aivi Saart (puhtad ruumid).

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine. Haldustegevuse üldiseloostus. Raamatukogu ruumid ja asukoht. Kokkuvõte, milline on remondivajadus? Mida tehti 2018?

Maalritöid ja lihtsamaid remonditöid tehti Hiiu Valla Raamatukogus, Kõrgessaare haruraamatukogus ning Kõpu teeninduspunktis. Viimane kolis teiselt korrusele ühest ruumist esimesele korrusele kolme ruumi. Praegune remondivajadus on kaetud. Pigem oleks vaja uusi ruume.

LISA 3

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele.

Aasta jooksul täiendavaid juurdepääsu liikumispuuetega inimestele loodud pole. Abilise olemasolul on võimalik ratastooliga ligi pääseda Lauka ja Kõrgessaare raamatukogudesse ning Kõpu teeninduspunkti (kuna kolis 1.korrusele). Hiiu Valla Raamatukogus puudub juurdepääs liikumispuuetega inimestele.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

2018. aastal me väga suuri oste ei teinud, meie tehniline vajadus on hetkel kaetud. Muret valmistab hoopis see, et valla IT tugi ei jõua meie soovidel järgi ja mitmed asjad on üles panemata, nt serveriruumi kasutuselevõtt 2017.a sügisest, Lauka haruraamatukogule AIP arvuti ülespanek 2017.a sügisest jms.

3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Hiiu Valla Raamatukogu juhendub kogude komplekteerimisel rahvaraamatukogu töökorralduse juhendist, kultuuriministeeriumi 2015 a määrusest “Rahvaraamatukogudele riigieelarvest finantseeritavate kulude jaotamise kord” ja lugejate soovidest ning vajadustest.

Raamatuid tellime raamatukaupluste Apollo ja Rahva Raamat kaudu. Kasutame kirjastuse Ersen sooduspakkumisi ning kodulooalaseid trükiseid ostame Hiiumaa Muuseumi poest.

Hiiu Valla Raamatukogu kaudu komplekteeritakse teavikuid maakonna teistele raamatukogudele riigi toetuse eest. Tellimine toimub Rahva Raamatu hulgikeskkonnas.

Raamatute ostmisel on peatähelepanu laste- ja noortekirjandusel, Eesti autorite ja Eesti kohta ilmuval kirjandusel ning Hiiumaa koduloolistel trükistel. Olulisel kohal on ka väärt tõlkekirjandus. Lugejate soovile vastu tulles pole me unustanud ka ajaviitekirjandust.

Raamatuid ostame nimetusest 1 eksemplari. Lisaeksemplare ostame suure lugejanõudlusega raamatutele, kooli poolt soovitud raamatutele ja kodulooalastele trükistele.

- annetuste osakaal kogude juurdekasvust

2018 a annetati HVR-le 338 eksemplari raamatuid (2017 a 183 eksemplari ehk 2018 a saime 155 eksemplari võrra rohkem annetusi).

Neist annetati Hiiu Valla Raamatukogule

119 eksemplari (2017 a 70 eksemplari)

32 auvist sarjast “Eesti filmiklassika”

ja 15 aastakäiku perioodikat

Raamatute juurdetulekust moodustasid annetused 19,6%.

Suurema annetuse tegi EV 100 korraldustoimkond sarja “Eesti 100” jagamisega raamatukogudele. Annetusi saime veel Hoiuraamatukogu kaudu. Likvideeritud Hiiumaa maavalitsuse raamatukogust saime juurde mõningad huvipakkuvad trükised. Samuti toovad raamatuid ka lugejad. Uusi raamatuid annetatakse vähe ja vanemad on juba raamatukogus olemas. Võõrkeelset kirjandust (inglise ja soome keeles) saime peamiselt raamatukogu kasutajatelt.

- kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega

Raamatute laenus moodustab 79 % laenutuste koguarvust. Peamiselt laenutatakse ilukirjandust (2018. a 74 %, 2017. a. 74 %).

Teabekirjandusest laenutatakse rohkem ajaloolaseid raamatuid, s.h. sõjaajalugu, biograafiaid, Eesti ajalugu. Populaarsed valdkonnad on ka reisikirjad, käsitöö, eneseabi ja esoteerika.

Eestikeelsete raamatute laenusosa oli 99 %.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

Hiiu Valla Raamatukogule osteti 2018. aastal 1390 eksemplari raamatuid, neist 940 eksemplari peakogule (2017. aastal vastavalt 1255 eksemplari kokku, sellest peakogule 847 eksemplari). Kasv +9,7%.

Ostetud raamatutest 1004 eksemplari ehk 72% moodustas ilukirjandus ja 28% teadmiskirjandus. Peale ilukirjanduse osteti rohkem ajaloo-, sõjaajaloo- ja geograafiaalaseid raamatuid. Ostetud raamatud olid 99,6% ulatuses eestikeelsed. E-raamatuid 2018. aastal ei ostetud.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

2018. aastal osteti 80 aastakäiku (50 nimetust) ajakirju ja 20 aastakäiku (11 nimetust) ajalehti (peakogu - 48 aastakäiku ajakirju + 9 aastakäiku ajalehti).

Annetusena saadi 11 nimetust ajakirju ja 2 nimetust ajalehti.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Auviseid juurde ei ostetud. Annetusena lisandus Hiiu Valla Raamatukokku 32 auvist.

3.2 inventuurid, mahakandmised

Kogude puhastamise käigus kustutati Hiiu Valla Raamatukogu kogudest 1620 eksemplari raamatuid (2017. a. 1392 eksemplari) ja 118 aastakäiku perioodikat ja 1 auvis (peakogu 1268 eksemplari raamatuid).

Suurim fondipuhastus toimus peakogu lasteosakonnas. Kustutati peamiselt määratud, lagunenuid ja ringlusest teavikuid. Maha kantud raamatutele korraldasime suvel raamatute müügi.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

2018. aastal lisandus tasulistest teenustest värvilise A3 printimine ning värviline paljundus A4 ja A3 formaadis. Muid uusi teenuseid ei lisandunud.

Haldusreform ei toonud muudatusi lugejateeninduses, sest ühinenud vallas jätkasid tööd osavallad ja Hiiu Valla Raamatukogu koosseisu jäid endiselt Kõrgessaare ja Lauka harukogud.

Uuemaid lugejate rahuolu-uuringuid 2018. aastal ei tehtud.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine.

Hiiu Valla Raamatukogus on olemas neli AIP arvutit, neist kaks peamiselt lastele mõeldud. Kolmel arvutil on olemas ID-kaardi lugeja. AIP arvuti on koos kõigi vajalike lisadega on olemas ka Kõrgessaare haruraamatukogus. Lauka haruraamatukogu jaoks soetati uus AIP arvuti 2017. aastal, kuid see ei ole veel paigaldatud ning lugejatel puudub sellele veel ligipääs.

Raamatukogus käiakse peamiselt kasutamas ID-kaardiga allkirjastamise võimalust, samuti kasutatakse võimalust printimiseks.

Raamatukogu leheküljel on pidevalt täiendatav ja uuendatav info ligipääsuks erinevatele e-ressurssidele.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte.

Tabel 5

Raamatu- kogu	Lugejad 2017	Lugejad 2018	Muutus (+-)*
Hiiu Valla Raamatukogu (kokku)	2104	2012	-92
Kõrgessaare rmtk	328	330	+2
Lauka rmtk	122	92	-30
Sh keskk	1654	1590	-64

*Peale haldusreformi

Raamatu- kogu	Külastused 2017	Külastused 2018	Muutus (+)*	Virtuaal- külast. 2017	Virtuaal- külast. 2018	Muutus (+)*
Hiiu Valla Raamatukogu (kokku)	34907	35887	+980	18545	16920	-1625
Kõrgessaare rmtk	6128	6134	+6	80	85	+5
Lauka rmtk	4012	4394	+382	8	0	-8
Sh keskk	24767	25359	+592	18457	16835	-1622

*Peale haldusreformi

Kõige stabiilsem on lugejate arv Kõrgessaares, kus praktiliselt muutust pole. Küll aga on vähenenud Lauka ja peakogu lugejate arv, kuigi viimase puhul on langus poole võrra väiksem eelmise aasta langusest. Positiivne on, et näiteks Hiiu Valla Raamatukogus tõusis esmakordselt

registreerunute arv – loodetavasti leiame kõigile neile sobivaid teenuseid, et nad edaspidigi tee raamatukokku leiaksid.

Suurenenud on külastuste arv Laukal ja Hiiu Valla Raamatukogus – viimases on tekkinud mitmeid igapäevaseid külastajaid, kes käivad näiteks perioodikaga tutvumas, arvuteid kasutamas. Samuti on palju koolilapsi, kes käivad raamatukogus aega veetmas kooli ja kojusõidu vahel. Laukal on koolilapsed üha enam omaksvõtnud raamatukogu kui kohta, kus vaba aega sisustada ning peale kooli ja tundide vahel aega sisukalt aega veeta.

Raamatu- kogu	Laenut-d 2017	Laenut-d 2018	Muutus (+)*	Päringud** 2017	Päringud** 2018	Muutus (+)*
Hiiu Valla Raamatukogu (kokku)	70772	77165	+6393	431	361	-70
Kõrgessaare rmtk	15161	14711	-450	210	141	-69
Lauka rmtk	3364	3422	+58	1	6	+5
Sh keskk	52247	59032	+6785	220	214	-6

Laenutused: palun kirjutage kokku kõik laenutused, ka kohalkasutuse laenutused.

*Peale haldusreformi

Kõrgessaares on laenutuste arvu suur vähenemine tingitud lugejate loobumisest laenutada päevalehti nendes sisalduva negatiivsuse pärast (2 lugejat). Laenutatakse nädalalehti (Maaleht, LP, Eesti Ekspress ja 60+), Hiiu Lehte loetakse palju kohapeal, kuid ka laenutatakse.

Hiiu Valla Raamatukogus jällegi on laenutuste arv tõusnud eelkõige kohallaenutuste osas: aasta algul lisandus mitmeid igapäevaseid külastajaid, kes kohapeal tarbisid palju perioodikat ning ka raamatuid. Oma rolli mängib ka see, et 2017. aastal oli pikki perioode laenutussaal, kus laenutusi üles ei märgitud, seevastu 2018. aastal jõuti laenutusi märkida üles jooksvalt terve aasta jooksul.

Kojulaenutuste koguarv on langenud 6 % - lisandunud külastused ei tähenda üldjuhul seda, et samad inimesed teavikuid koju laenutaksid, vaid raamatukogus kasutatakse hoopis muid teenuseid ja võimalusi (lapsed lauamänge, arvuteid; täiskasvanud arvuteid, perioodika ja raamatute kohalkasutamise võimalust, paljundamis- ja printimisteenuse kasutamine).

**Infopäringud (teatmebibliograafilise töö korraldamine, [RaRS §5\(5\)5](#)) Järjepidev töö registreerimisel.

Hiiu Valla Raamatukogus oli kokku 214 infopäringut, millest 3 olid bibliograafilised, 8 faktipäringut ja 163 teemapäringut. 40 päringu puhul on päringu tüüp märkimata. Enim esitati päringuid looduse (15), koduloo (13), kultuuri (15) ja käsitöö (8) teemadel.

Kõrgessaare haruraamatukogus oli 141 infopäringut, millest 2 olid bibliograafilised ja 29 faktide kohta. Eesti keele ja õigekeelsuse kohta 21, järgnes kultuur 13, okultismi ja koduloo kohta 12 päringut. Kokku tehti päringuid 32 erineva teema kohta.

4.3 RVL teenindus

Hiiu Valla Raamatukogu tellib RVL laenutusi vajadusel kõigist Hiiumaa raamatukogudest – peamiselt on RVL laenutused vajalikud laste kohustusliku lugemisvara kokku saamiseks. Enim raamatuid on maakonna siseselt tellitud Palade raamatukogult ja Kõrgessaare harukogust. Välja laenutab peakogu kõigile maakonna raamatukogudele, sealhulgas enim Suuremõisa raamatukogule ja Kõrgessaare haruraamatukogule.

Lisaks toimub RVL laenutuse alusel Kõpu teeninduspunkti varustamine, sest teeninduspunktil puudub oma kogu. Maakonnast väljastpoolt on enim raamatuid tellitud Rahvusraamatukogust (30), aga ka Tallinna Ülikooli Akadeemilisest Raamatukogust (9), lisaks on kahel korral saadud vajalik teavik Pärnu Keskraamatukogust.

Kõrgessaare - toimub kõigi Hiiumaa raamatukogudega, enim sisse tulevaid RVL - laenutusi Hiiu Valla Raamatukogult.

Lauka - toimub täiskasvanute kirjanduse osas enim sisse laenutusi Kõrgessaare raamatukogust (sest Lauka raamatukogul puudub uuenev fond selles osas) ning ka Hiiu valla raamatukogult.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine

Analüüs, kuipalju sai juurde väljaandeid, kas see aitas teenindusele kaasa?

2018. aastal osteti laste- ja noortekirjandust 417 eksemplari (Hiiu Valla Raamatukogu 253 eksemplari; Kõrgessaare 53 eksemplari; Lauka 111 eksemplari). Komplekteerimisel on abiks Eesti Lastekirjanduse Keskuse poolt koostatud soovitusel. Samuti jälgime, et oleks olemas Lastekaitse Liidu poolt tunnustuse „Hea lasteraamat“ ja „Hea noorteraamat“ saanud trükised. Täiendavalt ostime lisaeksemplare koolis vajaminevat kirjandust.

Lugejateeninduses on oluline, et pidevalt oleks pakkuda uut lugemisvara, seda eelkõige nende lugejate osas, kes tahavad lugeda palju ja mitmekesiselt. Oluline on, et lapsed leiaksid lisaksid kohustuslikule kirjandusele muud põnevat lugemist, selles osas on kaasa aidanud raamatukohviku formaadis raamatukogutunnid. Samu kohvikuid kasutasime kokkuleppel õpetajatega kohustusliku kirjanduse valimiseks.

4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 6

Rmtk	Lug-d 2017	Lug-d 2018	Muutus (+/-)*	Külast-d 2017	Külast-d 2018	Muutus (+/-)*	Laenut 2017	Laenut 2018	Muutus (+/-)*
Hiiu Valla rmtk kokku	580	575	-5	11 831	12 365	+534	6739	6599	-140
Kõrgessa are harurmtk	94	85	-9	1246	1138	-108	1046	1013	-33
Lauka harurmtk	62	66	4	2976	3288	+312	694	604	-90
Sh keskk	424	424	0	7609	7939	+330	4999	4982	-17

*Peale haldusreformi

4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine.

Sisuline hinnang, võrdlus, analüüs.

Lauka haruraamatukogu: 2018. aastal oli kokku 32 raamatukogutundi/üritust lastele, noortele. Aastat alustasime traditsioonilise üle aasta toimuva Nukitsa konkursiga - õpilased valisid parimat lasteraamatu illustraatorit ja kirjanikku. Võtsime osa algatusest „100 tundi ettelugemist“ Eestile sünnipäevaks. Koostöös raamatukoguga tähistasime koolis emakeelepäeva - õpilased lugesid luuletusi. Lasteraamatupäeva teemaks oli “Väike on raamatus suur” - otsisime ja vaatasime rütmi ja korduseid lugedes, universaalseid motiive muinasjuttudes. Lugesime liisusalme. Suvel toimus “Suvelugemise väljakutse”. Lapsed valisid väljakutsetest meeldivamad ja proovisid täis saada bingo rea. Sügisel käisime kahe prima suvelugejaga lõpuüritusel Hiiu Valla Raamatukogus - toimus töötuba raamatukunstnik Kertu Sillastega. Oktoobris võttis IV klass osa iga-aastasest ettelugemise võistlusest. Lauka

Põhikoolist valisime välja ühe IV klassi parima ettelugeja, kellega osalesime maakondlikul võistlusel Hiiu Valla Raamatukogus. Aasta jooksul toimusid veel mitmed raamatukogutunnid klassidele. Aasta lõpus liitusid I ja II klass rahvusvahelise projektiga “Meie väike raamatukogu” - õpilased loevad läbi 6 raamatut, mille autorid on pärit Eestist, Sloveeniast ja Lätist. Lisaks täidavad temaatilisi töövihikuid (seal on ülesanded raamatute kohta, meisterdamist, joonistamist jms). Samuti on antud väikeseid videoülesanded.

Raamatukogu külastamine on tõusnud võrreldes eelmise aastaga, laenutused aga vähenenud. Raamatukogust on koolis kujunenud koht, kus õpilastele meeldib olla, nad joonistavad, õpivad, kuulavad muusikat, suhtlevad, mängivad ning vaatavad, loevad raamatuid. Laste lugemus väheneb alates teisest kooliastmest, enamjaolt loetakse vaid soovituslikku kirjandust. Kuna nõutavat arvu eksemplare raamatukogul ei ole, laenutatakse ka teistest raamatukogudest. 2018. aastal oli raamatukogul võimalus osta kohapeal kasutamiseks erinevaid nuputamismänge, need meeldivad lastele väga.

Kõrgessaare haruraamatukogu: Lasteaed “Vigri” mõlema rühma lapsed käivad kord kuus raamatukogus. Käsitleme rahvakalendri tähtpäevi, ajahetkel olulisi kirjanikke, raamatuid või sündmusi või lasteaia õpet toetavaid teemasid.

Hiiu Valla Raamatukogu: 2018. aastal suurenes Hiiu Valla Raamatukogus laste külastuste arv. Järjest enam kasutavad lapsed raamatukogu kohana, kus bussi või ringide algust oodata. Aktiivselt mängitakse 2018. aastal ostetud nuputamise - ja loogikamänge. Samas vähenevad laste AIPi külastused. Vaatamata külastuste suurenemisele laenutuste arv siiski vähenes. Põhjuseks on koolitööde järjest suurenev maht, laste suur hõivatus erinevate huviringidega ja vaba aja vähesus. Vähenenud on koolis ka teha antavate uurimistöode ja referaatide hulk, mis eeldavad raamatutest materjalide otsimist.

Kohustusliku lugemise lisaeksemplare laenutame juurde Hiiumaa teistest raamatukogudest, eesmärgiks, et ükski laps ei jääks soovitud raamatust ilma. Laenutuste arvu tõstsid kindlasti meie lugemisprojekt “Suvelugemise väljakutse” ja raamatukohvik “Sulg ja Silm”. Samas on palju täiskasvanuid, kes laenutavad lastekirjandust enda nimele, paraku jäävad kõik need laenutused laste arvestusest välja. Laste lugemishuvi on suurem ka endel õpilastel, kes käivad sagedamini raamatukogutundides.

Vaatamata laste arvu vähenemisele saarel on siiski meie lastest lugejate arv enam vähem stabiilne, seda suuresti suvehiidlastest lugejate arvelt, kes leiavad siit raamatuid, mida linnas pole õnnestunud laenutada.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused: ülevaade, millised olid põhiteemad ja millised suuremad üritused.

LISA 4

Kõrgessaare haruraamatukogu: koos noortekeskuse noortega toimus ühisõmblemine ja noortekeskusele kardinat kujundamine - valmistamine, 7 -9 klasside lapsed osalesid Raimo Pullati loengul “ 18. Saj. söök-jook ja kombat.” Esineja energilisus ja huvitav jutt meeldis noortele ning nad andsid üritusele kõrge hinnangu. Koos noortekeskuse noortega valmistati helkuripuule riputamiseks helkureid. Suvelugemist alustas 12 last, arvestava tulemuseni jõudis sügisel 7. Suvelugemine on väga oluline laste lugemuse suurendamiseks. Väga meeldib lastele raamatute otsimine erinevate kriteeriumite järgi ning ülioluline suvelugemise alustamiseks on see kui põnev ja seikluslik on sügisel toimuv tunnustusüritus. Sellest sõltub otseselt laste tahtmine ja püsivus.

2018. aastal viidi Hiiu Valla Raamatukogus läbi 46 erinevat üritust lastele vanuses 3-16 aastat. Toimus suur Nukitsa konkursi hääletamine, kus oli 86 hääletajat, kellest 2 pääses loosiga Tallinna lõpuüritusele. Ettelugemisvõistluse kohalikus eelvoorus valisime 10 osaleja hulgast ühe õpilase esindama Hiiumaad Tallinna lõppvoorus.

2018. aasta menukamaks ürituseks lastele oli raamatukohvik “Sulg ja Silm”, õpetajad kasutasid võimalust anda lastele nn vabavaliku kohustuslik lugemine, meie saime lastele soovitada uut ja head lastekirjandust.

Suuremaks ettevõtmiseks oli ka lugemisprojekt “Suvelugemise väljakutse”, mis toimus juba kuuendat aastat. Osalejaid oli 75 last vanuses I-VIII klass, parimad jõudsid kolme kuuga lugeda üle neljakümne raamatu. Lastele meeldib selle programmi juures see, et nad saavad, lähtudes küll erinevatest väljakutsetest, lugemiseks sobivad raamatu ise valida, ka ei saa nii tekkida olukorda, kus soovijal pole midagi laenutada, sest kõik programmi raamatud on loetud või välja laenutatud. Projekti lõpetamisel oli parimatel suvelugejatel võimalus osaleda Kertu Sillaste vahvas kunstitöötoas.

Tore oli, et Eesti Lastekirjanduse Keskuse projektiga jõudsid lastekirjanikud Kertu Sillaste, Markus Saksatamm ja Kadri Hinrikus kohtuma Hiiumaa väikeste lugejatega. Kohtumised kirjanikega võetakse alati väga soojalt vastu, paraku on raamatukogul järjest raskem ja rahaliselt kallim neid saarele saada. Seda enam on sellised projektid väga tänuväärased.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Siia ei lähe arvesse need erivajadustega lugejad, kes käivad raamatukogus ja kasutavad tavateenuseid. Siin on mõeldud spetsiaalseid raamatukoguteenuseid.

Tabel 7

Koduteenindus	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Kõrgessaare haruraamatukogu	38	1	9
Hiiu Valla Raamatukogu	62	1	4

Kõrgessaares aitavad lisaks raamatukogutöötajale raamatuid vajajateni toimetada külaelanikud. Koduteeninduse vajadus suurem hilissügisest, kui ilmaolud jalgrattaga sõitmist ei soosi, pidevalt vajab teenust 5-6 inimest.

Hiiu Valla Raamatukogus on üldiselt 3 püsivat teenuse vajajat, üks lugeja vajab teenust suvisel perioodil (suvehiidlane). Üldiselt kasutatakse pigem rohkem kogukonna siseselt sugulaste ja naabrite abi raamatute transpordiks lugejani, kuigi tutvustame teenust aktiivselt eakatele, sealhulgas neile, kelle on raske raamatukogu trepist liikumine.

Tabel 8

Teenused teistele asutustele	Ürituste arv	Osavõtjate arv
0	0	0

Milliseid teenuseid raamatukogu pakub teistele asutustele (haiglad, hooldekodud jne)

Teenuseid teistele asutustele erivajadustega seoses 2018. aastal ei osutatud, selleks puudus vajadus, kuid valmisolek kohapeal teenust osutada on raamatukogudel olemas.

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

Raamatukogu tegevused on suunatud osavalla või siis Hiiumaaga seotud inimestele -teemadele. Korraldame väljapanekuid, näitusi, kutsume vastavat teemat hästi tundvaid inimesi esinema või korraldame teemapäevi. Kõrgessaare haruraamatukogus tehakse näitusi, mille eksponaadid toovad kohalikud elanikud (kogunud, ise valmistanud või temaatilised). 2018. aastal toimus Kõrgessaares 26 üritust ja 7 näitust milles kokku osales 825 inimest. Ene ja Toivo Männi fotonäitust “ Ma nägin neid hetki..” käis vaatamas 46 täiskasvanut, Lauka lapimuttide ja

raamatukogu huviklubi naiste ühist käsitöönäitust 78 täiskasvanut. Rohkem inimesi on hakanud raamatukogu võtma kultuurse vabaaja veetmise kohana ja see on just see, mida oleme soovinud.

Hiiu Valla Raamatukogul on lasteteeninduse osas väga hea koostöö Kärdla Põhikooliga. Õpetajad tulevad meelsasti oma klassidega raamatukogutundi. Head meelt teeb see, et järjest rohkem tullakse meile põhikooli vanema astme ja Hiiumaa Gümnaasiumi klassidega. Koostöö toimib ka teiste Hiiumaa koolidega: õpetajad osalevad oma õpilastega meie poolt korraldatud maakondlikel üritustel ja külastavad klassidega raamatukogu. 2018. aastal külastasime “Pisike puu” projektiga seoses Kärdla, Palade ja Käina lasteaedu. Kärdla lasteaia lapsed käivad ka rühmadega raamatukoguga tutvumas.

Lastele sai 2018. aastal muretsetud nii Laukale kui Hiiu Valla Raamatukokku mitmeid loogika- ja nutikuse mängu, mis on väga populaarsed ja mida lapsed saavad nii üksi kui ka mitmekesi mängida.

Oluliseks suurprojektiks oli „Kunst raamatukokku“, mille raames korraldasime noorte isikunäituseid ja saime tänu projektis osalemisele rahastuse Hiiu Valla Raamatukogule vitriinkapi ostmiseks ning võimaluse korraldada klaasikunsti töötubasid.

Pidulikumalt tähistasime 2018. aastal Hiiu Valla Raamatukogus EV100 sünnipäeva, kus seekord rääkisime Vabadussõjast, jagasime mälestusi, lugesime kohalike kirjanike luulet ja ilukirjandust ning pakkusime soovijaile torti ja kohvi.

Elukestvaõppe raames pakume kõigile huvilistele võimalusi individuaalkoolitusteks, et just vajalikul teemal nõu ja abi saada. Näiteks oleme abistanud Kulka projektitaotluse kirjutamisel, aidanud luua e-maili kontosid, õpetanud kasutama e-maili, ID-kaardi ja Mobiil-ID turvalist kasutamist, lahendanud suuremaid ja väiksemaid arvutiajastu muresid. Samuti toimus avalik digikoolitus projekti „NutAkadeemia“ raames, mille grupp oli täis ja mida ootame huviga tagasi.

4.6.1 kohalikul tasandil on koostööpartnerid Hiiumaa Vallavalitsus, Kärdla osavallavalitsus, Kärdla Põhikool, Hiiumaa Gümnaasium, Lauka Põhikool, Hiiu Valla- ja Vaba Aja Keskus, Hiiumaa Noorsootöö Keskus, lasteaiad, Kärdla Päevakeskus. Kärdla Päevakeskuse pensionärid on muutunud oluliseks sihtgrupiks, kellele erinevaid elukestva õppe ja kohalikku pärandit propageeriva sisuga üritusi korraldada – näiteks viisime nende juurde majast välja Kirjaniketuuri ürituse, korraldasime koostöös EV100 piduliku üritusi ja otsisime huvilisi digikoolitusele. Järgmiseks plaaniks on otsida koostöövõimalusi teiste kohalike mäluasutustega.

4.6.2 riiklikul tasandil on koostööpartneriks Kultuuriministeerium, Rahvusraamatukogu, ETKA Andras ja teised keskraamatukogud, kellega ideid ja kogemusi vahetada. Kultuuriministeeriumi korraldatud järelvalve kaudu saime mitmeid häid ettepanekuid töö paremaks korraldamiseks, Rahvusraamatukogu on oluline info ja nõuga abistaja, eelkõige statistilise info kogumise ja töötlemise osas. ETKA Andras pakub läbi raamatukogu töötajate võrgu mitmeid asja- ja ajakohaseid tasuta koolitusi, mis võimaldavad osaleda kõigil huvilistel täiendkoolitustel.

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

2018. aastal jõudis lõpule rahvusvaheline projekt NordPlus Adult programmis „*CreaTeams in Libraries*“, mille raames ehitasime partneritega üles raamatukogudevahelist võrgustikku ja tegime väikseid ühisprojekte. Partnerid olid Eestist, Lätist, Leedust, Soomest, Rootsist, Taanist ja Islandilt. Projekti raames sai jagada ideid, kuidas sisustada kohaliku elanikkonna vaba aega huvitavalt ja sisukalt.

Erasmus + rahvusvahelise projekti kaudu sai toetada raamatukogu töötajate endi elukestvat õpet ning avardada töötajate silmaringi.

2018. aasta lõpul alustasime koostööd Erasmus K2 projekti raames Sloveenia, Taani, Rootsi ja Leeduga – projekti eesmärgiks on kodulugu väärtustavate ürituste ja materjalide väljatöötamine ning kogemuste jagamine, kuidas raamatukogu töös koduloolisi materjale koguda ja võimalikult sisukalt kasutada.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele.

Millised on peamised sihtrühmad ja millised on peamised teemad? Tagasiside, mis muutunud?

Peamised sihtrühmad on jätkuvalt koolilõpilased, kellele pakume kõige laiemat valikut raamatukogutunde ja koolitusi. Olulisel kohal on seejuures infootsingu ja andmebaaside kasutamise koolitused. Näiteks gümnaasiumi tundides võtsime seejuures kasutusele lisaks ka koduste ülesannete kasutamise, et kontrollida, palju koolitustunnist meelde on jäänud. Seejuures andsime õpilastele personaalset tagasisidet, kui ülesanne hästi ei õnnestunud.

Suurematest rühmakoolitustest toimus vaid üks – „NutAkadeemia“ digikoolitus, mis toimus täisrühmale tänu tihedale koostööle Kärkla Päevakeskusega. „NutAkadeemia“ koolitus sai väga positiivset tagasisidet, kuid järgnevad koolitused sõltuvad sellest, kas projekt saab lisarahastuse.

Täiskasvanud eelistavad lühemaid individuaalkoolitusi ja personaalset lähenemist, mistõttu peamine töö toimubki üksikhaaval ja vastavalt külastaja murele. 2018. aastal oli üheks oluliseks abistamiskohaks nende külastajate nõustamine ja koolitamine, kes olid harjunud pangakontoris tehinguid tegema, kuid kes pangakontori sulgemise järel pidid õppima üleminekut internetipangale.

Individuaalkoolitused on kõik saanud positiivse tagasiside ja need, kes on mõne murega juhendamist saanud, julgevad teinekordi tagasi tulla või sõpradele, sugulastele võimalust edasi soovitada.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Millised on peamised kanalid raamatukoguteenuste tutvustamiseks? Väljaannete koostamine, publitseerimine, osalemine koostamises.

Raamatukogu turunduskanaliteks on peamiselt jätkuvalt raamatukogu koduleht ja Facebooki leheküljed. Nende kanalite kaudu anname infot erinevate sündmuste, teenuste ja muude ettevõtmiste osas. Kasutame lisaks Instagrami ja Youtube'i kanaleid, kuhu laeme aeg-ajalt üles kõnekaid pilte ja videosid.

Raamatukogus kohapeal kasutame plakateid, mida viime ka vastavalt sihtgruppidele majast väljapoole (Kärdla Päevakeskus, kool, linna kuulutustetahvlid). Jagame infot läbi „Hiiumaa Teataja“ ja „Hiiu Lehe“ sündmuste rubriigi, samuti tasuta infoportaali hiiumaa.events.

Laenusosakonnas asuval ekraanil näitame eelseisvate sündmuste infot või muud põnevat raamatukogu teenuste ja tegevustega seoses.

2018. aastal pöörasime tähelepanu sündmuste visuaalsele kujundusele, et need oleksid atraktiivsed ja kõnekad.

4.9 Andmebaasid. (Raamatukogude tegevuseks vajalike bibliograafia-, täistekst- ja muude andmebaaside loomine ja pidamine, [RaRS §5\(5\)2](#)). Kas ja milliseid andmekogusid pakutakse lugejaile kodulehe vahendusel? E-kataloog.

Hiiu Valla Raamatukogu tegeleb kodulooliste teavikute ja artiklite kataloogimisega, nii kohalikest kui ka üleriigilistest lehtedest. Aasta jooksul lisandus andmebaasi 38 uut kirjet. Lisaks korrastatakse jooksvalt kirjeid ja märksõnu, vastavalt uuenenud EMS-ile.

Kodulehe vahenduse pakume ligipääsu Hiiumaa raamatukogude andmebaasile, samuti meie koostatavale koduloolisele andmebaasile. Kodulehel on eraldi osa, kuhu on koondatud viited teistele olulistele elektroonilistele andmebaasidele, infosüsteemidele, online väljaannetele jne.

Kodulehele oleme lisanud teiste Hiiumaa rahvaraamatukogude kontaktid ja lahtiolekuajad, et info oleks kõik ühest kohast kättesaadav.

5. 2019. aasta tegevused

Tuleva perioodi uued suunad teie maakonna/linna raamatukogude arengus, mida muudate, milliseid toetavaid tegevusi vajate, keda kaasate. Ettepanekud muudatusteks ja tulevane tegevus.

1. Teavikute ettevalmistus laenutusautomaadi tulekuks;
2. Lauka kooliraamatukogu ühendamine rahvaraamatukoguga;
3. Osalemine rahvusvahelise Erasmus + K2 koduloo projektis Leedu, Sloveenia, Taani ja Rootsi;
4. Ürituste korraldamine seoses eesti keele ja laulu- ja tantsupeo aastaga;
5. Koostöövõimaluste otsimine ja elluviimine Hiiumaa Arenduskeskuse, Kärdla Päevakeskuse ja Hiiumaa Muuseumiga;
6. Lauka haruraamatukogu osalemine programmis „Lugemisisu“.

Koostajad Pilleriin Altermann, Kadri Lauri, Kaja Paulus, Leelo Sarapuu, Stella Suitso,
Annely Veevo

Direktor

Allkiri ..... /Annely Veevo/

LISA 1. Personali koolitus

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
Hiiu Valla Raamatukogu	20	357 h	
Kõrgessaare haruraamatukogu	4	28,5 h	
Lauka haruraamatukogu	4	29,5 h	
Kokku	23	415 h	2603,00 (raamatukogu eelarve)+ 8944 (Erasmus +) + 835 (Kultuuriministeeriu m) = 12 382

LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

ettekanded, loengud, koolitused

2018. aastal ei olnud Hiiu Valla Raamatukogu töötajatel avalikke esinemisi.

LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (2018)
Kõrgessaare haruraamatukogu	Sanitaarremont
Hiiu Valla Raamatukogu	Katusekorruse seinte remont
Kõpu teeninduspunkt	Kärdla põhikooli Kõpu õppekoha 1. korrusel kahe klassiruumi ja fuajee remont raamatukogu laienemise ja 1. korrusele kolimise eesmärgil

LISA 4. Laste ja noorteüritused

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Lauka haruraamatukogu	Nukitsa konkurss I klassiga	3
	Nukitsa konkurss II klassiga	6
	Nukitsa konkurss I ja III klassiga	9
	Nukitsa konkurss V klassiga	4
	Nukitsa konkurss IV klassiga	3
	Nukitsa konkurss I ja III klassiga	7
	Nukitsa konkurss VI klassiga	7
	100 tundi ettelugemist, II ja IV klass	5
	100 tundi ettelugemist, VI klass	7
	100 tundi ettelugemist, I ja III klass	8
	Sõbrapäeva kaartide meisterdamine, I ja III klass	8
	100 tundi ettelugemist, V klass	4
	100 tundi ettelugemist, VI klass	8
	Emakeelepäeva tähistamine, V-IX klass	58
	Emakeelepäev algklassidega, I-IV klass	50
	Lasteraamatupäev – liisusalmid, I ja III klass	10
	Lasteraamatupäev „Väike on raamatus suur“, V ja IX klass	8

	Lasteraamatupäev „Väike on raamatus suur“, II ja IV klass	9
	Koolieelikud tutvumas raamatukoguga	5
	Suvelugemise väljakutse tutvustamine, I-V klass	24
	Majamäng, I-IX klass	46
	Raamatukoguga tutvumine, I klass	6
	Lugeda on huvitav, V klass	4
	„Raamatud meie ümber“, VII klass	8
	Leia raamatute autorid, IV klass	4
	Ilu – ja teabekirjandus, V klass	4
	Suvelugemise lõpuüritus	2
	Ettelugemise võistluse tutvustamine, IV klass	4
	Ettelugemise maakondlikuks võistluseks parima ettelugeja valimine; IV, VII, II klass	14
	Maakondlik ettelugemise võistlus Hiiu Valla Raamatukogus, IV klass	1
	Kirjanik Lehte Hainsalu elu ja looming, II ja IV klass	11
	Kirjanik Lehte Hainsalu elu ja looming, I ja III klass	10
	Tuntud ja tundmatu, I klass	4

Kõrgessaare haruraamatukogu	Kuidas saime oma riigi – EV100	13
	18. sajandi söömis – ja joomiskultuur	19
	Eno Raud ja munadepüha	14
	Metsloomad, nende hääled ja jäljed	9
	Ühisõmblemine ja siidivärvidega värvimine	7
	„Pisike puu“ raamatu kinikimine	7
	Laps ja loodushoid	16
	Helkurite valmistamine	6
	Leib	10
	Helvi Jürissoni lasteluule	6
	Lood loomalastest	8
	Päkapiku lood	5
	Päkapikkude salaelu	9
Hiiu Valla Raamatukogu	Nukitsa konkurssi tutvustus ja hääletamine, III a klass	21
	Nukitsa konkurssi tutvustus ja hääletamine, VI b klass	22
	Nukitsa konkurssi tutvustus ja hääletamine, Va	19
	Nukitsa konkurssi tutvustus ja hääletamine, Vb	14
	Nukitsa konkurssi tutvustus ja hääletamine, IVa	15

	Nukitsa konkurssi tutvustus ja hääletamine, IIIb	21
	Nukitsa konkurssi tutvustus ja hääletamine, IVb	16
	Raamatukohvik „Sulg ja Silm“, IIIb	21
	Tutvumine raamatukoguga, Emmaste lasteaed	14
	Raamatukohvik „Sulg ja Silm“, VII klass	24
	Grimmide elu ja looming. Viktoriin. IIIa	18
	Raamatu „Pisike puu“ tutvustus Kärkla lasteaias	34
	Raamatukogu tutvustus, Emmaste Põhikooli II klass	15
	Kadri Hinrikuse loomingu tutvustus, IVa	16
	Kadri Hinrikuse loomingu tutvustus, IVb	17
	Kertu Sillaste loomingu tutvustus, II klass	26
	Kohtumine Kadri Hinrikusega IVa ja IVb	44
	Kohtumine Markus Saksatammega, III a ja IIIb	51
	Kohtumine Kertu Sillastega, II klass	28

	Raamatu „Pisike puu“ tutvustus Palade lasteaias	19
	Raamatu „Pisike puu“ tutvustus Käina lasteaias	32
	Suvelugemise projekti tutvustus, Ib	19
	Suvelugemise projekti tutvustus, Ia	17
	Suvelugemise projekti tutvustus, IVb	15
	Suvelugemise projekti tutvustus, IIIa	21
	Suvelugemise projekti tutvustus, Vb	15
	Suvelugemise projekti tutvustus, IVa	17
	Suvelugemise projekti tutvustus, II klass	24
	Suvelugemise projekti tutvustus, Va	19
	Raamatukogu tutvustus, Emmaste Põhikooli V klass	15
	Suvejutud Palade lasteaias	16
	Raamatukogu tutvustus, Ia klass	18
	Raamatukogu kasutamine, uudiskirjanduse tutvustus, IIa klass	16
	Projekti „Suvelugemise väljakutse 2018“ lõpetamine	26

	Raamatukogu tutvustus Hiiu Valla Lasteaia Mõmmide rühmale	23
	Raamatukogu tutvustus Hiiu Valla Lasteaia Lepatriinude rühmale	14
	Vabariikliku ettelugemisvõistluse Hiiumaa eelvoor	19
	Ajakirjanduse tutvustamine, VIb klass	20
	Viktoriin „Risto Räppar ja viimane hoiatus“ ja „Varastatud oranž jalgratas“ kohta, IIIa klass	18
	Eesti luuletajate tutvustus, VIb klass	17
	Raamatukohvik „Sulg ja Silm“, VI b klass	12
	Raamatukohvik „Sulg ja Silm“, IIIa klass	15
	Raamatukohvik „Sulg ja Silm“ Suuremõisa Lasteaed-Põhikooli õpilastele, II-V klass	14
	Raamatukogu ajalugu, IVb klass	23
	Raamatukogu kasutamine, Riksweb ja ESTER, IVb klass	20
	Raamatukohvik „Sulg ja Silm“, Va klass	17

LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine

Kuidas on maakonnas/linnas täidetud raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesandeid? Palun analüüsige ja andke hinnang.

Järjepidevalt on soetatud teavikuid koduloolise kogu jaoks ja neid ning muid koduloolisi materjale bibliografeeritud koduloolisesse andmebaasi, mis on kättesaadav RIKSWEBi vahendusel.

Jätkus teist aastat maakonnaülene ühiskomplekteerimine – süsteem toimib korralikult ja tõrgeteta. Toimused koolitused ja vastavalt vajadusele toimub nõustamine erialastes küsimustes. Maakonnaraamatukoguna koguti statistikat ning esitati maakondlik koondaruanne.

2018. aasta lõpus korraldas Kultuuriministeerium Hiiu Valla Raamatukogule haldusjärelvalve, hindamaks maakonnaraamatukogu ülesannete täitmist. Haldusjärelvalve kokkuvõttest selgub, et tsentraliseeritud komplekteerimisega ollakse rahul, kuid toodi välja, et maakonnasiseseid täienduskoolitusi on varasematel aastatel olnud rohkem ning et soovitakse tihedamat suhtlust maakonnaraamatukogu ja rahvaraamatukogu vahel.